

Лукьяненко Д.В.,

кандидат філологічних наук, учитель української мови і літератури, Миколаївська ЗОШ І–ІІІ ступенів № 31, м. Миколаїв

ЛІТЕРАТУРА МИКОЛАЇВЩИНИ: МЕДІАМИСТЕЦЬКИЙ РАКУРС

У швидкозмінному інформаційному просторі вагомим значення набуває медіаграмотність – «сукупність знань, навичок та умінь, які дозволяють людям аналізувати, критично оцінювати і створювати повідомлення різних жанрів і форм для різних типів медіа, розуміти й аналізувати процеси функціонування медіа в суспільстві, та їхній вплив» [1, с. 14]. З-поміж видового розмаїття медіа варто виокремити й медіамистецтво – «витвори мистецтва, створені за допомогою нових медіа-технологій, включаючи цифрові та віртуальні технології, комп'ютерну графіку, комп'ютерну анімацію, інтерактивність, відеоігри, робототехніку, 3D-друк» [2]. Окрім того, сьогодні актуальним складником життєвих компетентностей є медіаграмотність, що, за версією IREX в Україні, охоплює візуальну грамотність, інноваційність, розвиток креативності, інформаційну грамотність, критичне мислення тощо [3].

У пропонованій розвідці на матеріалі регіональних літературних текстів Миколаївщини зробимо спробу розглянути поняття «медіаграмотність» в інтеграції з мистецьким напрямом. Варто зазначити, що сьогодні від терміна «література рідного краю» відмовляються, замінюючи його більш містким «регіональні тексти». Останні передбачають вивчення художніх творів авторів, які жили на території Миколаївської області в той чи той час або проживають до сьогодні; які представляють названу географічну локацію, будучи громадянами інших держав (як наприклад, Світлана Іщенко-Торнтон), будь-яких населених пунктів; вивчення текстів про місто, область, села й селища, через які можна відстежити культурну специфіку краю.

Продуктами власне медіамистецтва можна назвати буктрейлери – новий вид реклами книг у форматі короткого відеоролика тривалістю від 1 до 3 хвилин, створеного з метою заінтригувати потенційного читача й спонукати його до читання. Так, Анастасія Рябикіна, користувачка відеохостингу «Ютуб», додала буктрейлер до оповідання вихідця з міста Первомайська, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка М. Вінграновського «Гусенятко» [4]. Авторці вдалося дотримати вимог до названого вище жанру медіамистецтва, а також продемонструвати високий рівень медіаграмотності, адже запропонований буктрейлер є оригінальним продуктом, виконаним у техніці перекладної анімації. Отже, користувачі ютубу, по-перше, мають можливість дізнатися про літературу Миколаївщини; по-друге, отримують якісний взірєць сучасного медіатексту, що може послужити основою для формування власної медійної грамотності в результаті зіставлення з іншими буктрейлерами.

Новим видом «візуального мистецтва, у якому органічно поєднуються художній візуальний ряд та поетичний текст, явний або прихований, який декламується або представлений графічно» [5] є відеопоезія. Такі медіатексти можуть створювати як власне автори поезії, так і поціновувачі віршів того чи того поета. Так, наприклад поет з Южноукраїнська Сашко Обрій (справжнє прізвище – Кучеренко) у соціальних мережах, зокрема фейсбуку веде публічну групу «Сашко Обрій. Поезія» [6], де систематично розміщує нові відеопоезії в авторському виконанні.

Заслуговує на увагу робота «Шпрее пише листа Інгулу» [7] – поезія Анжели Богаченко, учасниці різних літературних, кіно і відеопоетичних фестивалів, яка «народилася у Донецьку, виросла в Миколаєві, а нині живе в Києві» [8]. Отже, зважаючи на наведене вище поняття, названий медіапродукт, можемо вважати «регіональним текстом».

У відео поєднано дві поезії: перша – з однойменною назвою, друга – «Інгул пише листа Шпрее». Обидва вірші становлять єдине смислове ціле, позаяк німецька й українська (миколаївська) річки спілкуються засобом листування. Власне відеопоезія є одним із жанрів медіамистецтва, разом із тим поетичні рядки спонукають до заглиблення в мистецький контекст:

Але є один будинок на березі,
який мене надихає.
Помітила його я у березні.
Стіни обвішані картинами живопису,
а дах у мереживі [9, с. 291].

Ідеться про актуалізацію архітектури як виду мистецтва: чи насправді існує будинок із дахом «у мереживі», адже аналіз візуального ряду в медіатексті виявляє розбіжності з поетичним твором.

Завдяки цьому активізується критичне мислення як складова медіаграмотності. Варто звернути увагу й на алюзію на книгу Томаса Еліота «Практичне котознавство від старого опосума»: Ці дні хлопчик показує мені свої улюблені місця: <...> бібліотеку з книжками на мові котів [9, с. 292].

Шпрее пропонує Інгулові зустрітися 21 березня, «в день, / коли почнеться весна» [9, с. 292]. Як відомо, цього дня відзначають Усесвітній день поезії. Припускаємо, що це не випадково, адже авторка в такий спосіб змогла продемонструвати своє захоплення літературою як видом мистецтва, зробила акцент на зручності поетичної форми, що дозволяє лаконічно й містко розкрити оригінальне бачення ліричної героїні (емоційна Шпрее) й ліричного героя (стриманий Інгул).

До того ж, зважаючи на стриману відповідь Інгула («Не маю часу писати довгі листи про...») [9, с. 293]), активний читач може зробити припущення, про який архітектурний шедевр Миколаєва міг би написати цей ліричний герой. Для цього в пригоді можуть стати матеріали сайту «Архітектура Миколаєва» (<http://archmykolaiv.com/>).

Отже, цифрові можливості ХХІ століття виводять мистецтво, зокрема регіональну літературу, на новий щабель. А створення якісних медіапродуктів на локальному рівні, що дозволяє стверджувати про конкурентоспроможність миколаївського мистецтва у всеукраїнському масштабі.

Список використаних джерел:

1. Бондаревська К. Сучасні аспекти медіаграмотності у сфері вищої освіти / Ксенія Бондаревська // Збірник статей Сьомої міжнародної науково-методичної конференції: Сучасний простір медіаграмотності та перспективи його розвитку. – Київ : Центр Вільної Преси, Академія української преси, 2019. – С. 13–18 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.aup.com.ua/uploads/Zbirnyk_conf_2019.pdf
2. Медіа-мистецтво // Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cutt.ly/jtu3s6Z>
3. Інтеграція інфомедійної грамотності у навчальний процес. Навчально-методичні матеріали проєкту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність». – К.: IREX в Україні, 2019-2020.
4. Буктрейлер до оповідання М. Вінграновського «Гусенятко» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=9RQvjmlZq4o>
5. Коваль Н. Відеопоезія: поміж кліпом і перфомансом під музику / Ната Коваль [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://archive.chytomo.com/book-art/videopoeziya-pomi-zh-klipom-i-perfomensom-pid-muziku>
6. Сашко Обрій. Поезія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cutt.ly/btgcC9S>
7. «Шпрее пише листа Інгулу» (поезія А. Богаченко). «Spree роет» – Angie Во [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=0mOU04CzKo8&t=69s>
8. Анжела Богаченко // Станіславський феномен: перша в Україні резиденція для молодих україномовних письменників [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cutt.ly/tgzGT0>
9. Живлюща сила емігрії: Літературна антологія Миколаївщини: Для старшокласників / гол. ред. В. Шуляр; укл. В. Шуляр, Д. Лукьяненко. – Миколаїв: Іліон, 2019. – 356 с.